

3

**ПРАКСА ЕВРОПСКОГ
СУДА ЗА ЉУДСКА
ПРАВА У ОДНОСУ НА
СРБИЈУ ДО КРАЈА
2015.**

Ратификацијом Конвенције Србија је прихватила надлежност овог Суда, који прати и контролише примену Конвенције у државама уговорницама. Пресуде у предметима против Србије изрекло је Веће седморице и то у 99 представки, и Велико веће у чији састав улази 17 судија, у две представке. У такозваним репетитивним случајевима, пресуде су изrekli одбори састављени од троје судија или судије појединци.¹ У 114 случајева одлуке о прихватљивости донело је Веће, као и пет пресуда у 2015. години. Одбори су изrekli 12 пресуда. Поред тога, у 2015. години већа су усвојила и четири одлуке о допуштености.²

3.1. Право на живот – члан 2. Конвенције

Овај члан регулише основно право сваког, оно које је претпоставка остварења било ког другог права – право на живот.

Право на живот сваке особе заштићено је законом. Нико не може бити намерно лишен живота, сем приликом извршења пресуде Суда којом је осуђен за злочин за који је ова казна предвиђена законом.

Лишење живота се не сматра противним овом члану ако

1 Чланови 27 и 28 Европске конвенције

2 *The Aire Centre*, 2016. Пракса Европског суда за људска права у односу на Србију

проистекне из употребе силе која је апсолутно нужна:

- а) ради одбране неког лица од незаконитог насиља,
- б) да би се извршило законито хапшење или спречило бекство лица законито лишеног слободе
- ц) приликом законитих мера које се предузимају у циљу сузбијања нереда или побуне

У вези са овим чланом Конвенције, против Србије су изречене три пресуде, од којих је у две утврђена повреда. То су: *Младеновић против Србије* од 22. маја 2012. године, *Петровић против Србије* од 15. јула 2014. године и *Митић против Србије* од 22. јануара 2013. године.

У случају **Младеновић против Србије** радило се о процесној обавези да се спроведе истрага и о захтевима које та обавеза подразумева. Подносиатељка представке жалила се због пропуста државе да спроведе хитну, темељну и делотворну истрагу о смрти њеног сина, као и због прекомерне дужине предметног кривичног поступка.

У својој оцени Европски суд је навео да је у сваком случају доследно утврђивао да обавеза заштите живота према члану 2. Конвенције тумачена у вези са општом обавезом државе да сваком обезбеди, у оквиру своје надлежности, права и слободе дефинисане Конвенцијом, захтева постојање неке врсте делотворне званичне истраге када су појединци убијени услед употребе силе, било од стране државних службеника или од стране приватних лица. У том смислу Суд је упутио на ставове заузете у пресудама *Томашић и др. против Хрватске* и *Огур против Турске*.³

Европски суд је саопштио да истрага мора бити спроведена хитно и у разумној мери експедитивно и да мора бити делотворна у том смислу да је њоме могуће идентификовати и казнити починиоце. Поступак о коме је реч је трајао 22 године.

3 Предмет *Младеновић против Турске*, представка број 1099/08

Европски суд је установио повреду права по Конвенцији⁴, с тим да је Суд сматрао да није неопходно да се притужба посебно разматра према члану 6. став 1. Конвенције.

Случај **Петровић против Србије** се такође односио на дужност спровођења истраге и државни органи су критиковани због тога што у истрази расположивих доказа није било потребне независности, хитности и савесног поступања. У том случају, подносиатеља представке се Европском суду обратила због тога што није била спроведена ефикасна истрага у вези са околностима које се тичу злостављања и смрти њеног сина од стране државних органа. Д.П. је преминуо пошто је наводно пао с прозора полицијске станице у Београду. У полицијску станицу је доведен дан раније под сумњом да је извршио тешку крађу и током ноћи је задржан у полицијском притвору.

У својој оцени Суд је поновио да се обавеза спровођења истраге подразумева у разним контекстима Конвенције, али да се она може разликовати и по садржају и у смислу пратећег обраложења, у зависности од ситуације која је до ње довела. Када се ради о тврдњама које се тичу немарног поступања, правни лек поднет у парничном, управном или чак дисциплинском поступку може бити довољан. У случајевима смрти лица притворених од стране државних органа, постоји *ipso facto* обавеза према члану 2. Конвенције да се спроведе делотворна истрага, без обзира да ли су наводни починиоци државни службеници или су непознати, или је повреду нанело само лице о коме је реч. У том смислу Суд је упутио на пресуде *Танрикулу против Турске*, *Салман против Турске*, *Едвардс против Уједињеног Краљевства*, *Слимани против Француске*, где је заузето становиште да државни органи не могу препустити иницијативу најближем сроднику да поднесе званичну пријаву или преузме

4 The AIRE Centre, 2016. Пракса Европског суда за људска права у односу на Србију